

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเรื่องเพศได้เริ่มต้นขึ้นครั้งแรกเมื่อประมาณ 400 ปี ก่อนคริสตกาล โดย ฮิปโปเครติส (Hippocrates) นักปราชญ์ชาวกรีก ผู้ได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งการแพทย์ เขาได้ทดลองฟักไข่ ประมาณ 20 ฟอง แล้วตอกไข่ออกดูวันละฟอง เพื่อศึกษาการเจริญเติบโตของไข่แต่ละวัน จากนั้น ก็มีนักวิทยาศาสตร์รุ่นต่อ ๆ มา ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องเพศมาโดยตลอด จนถึง โรเจอร์ เบคอน (Roger Bacon) นักบวชชาวอังกฤษ ซึ่งเป็นคนแรกที่ค้นพบอสุจิจากเพศชาย ในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) จิตแพทย์และนักจิตวิทยาชาวออสเตรีย ได้สนใจและให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องเพศมาก เขามีทัศนะว่า เรื่องเพศเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดในชีวิตมนุษย์ เพราะเป็นสาเหตุให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ โดยเขาได้ทำการศึกษาและสร้างทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลิกภาพ การพัฒนาทางเพศและทฤษฎีอื่น ๆ ไว้มากมาย (จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์. 2543 : 5 ; อ้างอิงมาจาก Freud. 1970 : 21)

ส่วนการศึกษาเรื่องเพศของไทยในอดีตนั้น ไม่พบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่ามี การส่งเสริมหรือสอนเรื่องเพศศึกษากันอย่างเปิดเผย เพราะในอดีตสังคมไทยมีเจตคติต่อเรื่องเพศว่าเป็นเรื่องไม่สุภาพ สกปรก หยาบช้ำ ควรปกปิดและไม่สมควรจะนำมาพูดกัน ประกอบกับตามหลักพุทธศาสนา วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีไทยที่สกัดกั้นคนไทยสมัยก่อนไม่ให้เห็นแสดงออกอย่างเปิดเผย โดยเฉพาะถูกผู้หญิง ค่านิยมทางสังคม กำหนดบทบาททางเพศของผู้หญิงไว้ตรงข้ามกับผู้ชาย เช่น ผู้หญิงเป็นกุลสตรีจะต้องไม่ข้องแวะเรื่องเพศและไม่แสดงออกเรื่องเพศมากเท่าไร หรือยิ่งไว้เคียงสามีเท่าไรก็ยิ่งเป็นกุลสตรีมากเท่านั้น เมื่อถึงระยะวัยรุ่น ผู้ใหญ่หรือสังคมก็พยายามที่จะปิดบังไม่ให้มีความรู้เรื่องเพศ เป็นต้น (เอนก อารีพรค และสุวิทนา อารีพรค. 2525 : 17)

เรื่องเพศเป็นสิ่งที่มนุษย์ควรเรียนรู้เช่นเดียวกับการเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ เพราะเป็นสิ่งจำเป็น และมีผลกระทบต่อมนุษย์ทุกคน เนื่องจากมีความคิดที่เชื่อกันมานานว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ต้องปกปิด เป็นของต่ำ ทำให้เรียนรู้เรื่องเพศได้น้อยมาก อีกทั้งยังเป็นการบิดเบือนหรือนำเรื่องเพศไปใช้ในทางที่เสียหาย โดยเฉพาะสื่อต่าง ๆ ในปัจจุบัน เช่น หนังสือโป๊ ภาพยนตร์เกี่ยวกับเรื่องเพศ และโดยเฉพาะการเผยแพร่ภาพถ่ายที่ปลุกเร้าอารมณ์ผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ตที่กำลังหวนวิตกกันอยู่ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาทางสังคมต่าง ๆ ติดตามมา จากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2539 : 130) พบว่า มีคดีเกี่ยวกับทางเพศในปี พ.ศ. 2533 ถึง 5,536 ราย และเพิ่มขึ้นเป็น 6,719 ราย ในปี พ.ศ. 2536 ซึ่งจะเห็นได้ว่า มีอัตราเพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ 25.4 ในระยะเวลาเพียง 4 ปี และจากข้อมูลของมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก ในปี พ.ศ. 2544 พบว่ามีเด็กอายุ 1-18 ปี ถูกข่มขืนทั้งหมด 71 ราย โดยร้อยละ 80 ของผู้ข่มขืนกระทำชำเรา เป็นบุคคลที่ใกล้ชิด คู่เนย หรือเป็นญาติกับผู้ที่ถูกข่มขืน(ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก. 2544 : 1) และจากการศึกษาวิจัยของ สมชาย อินโต (2536 : 127) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรุนแรงของการก่ออาชญากรรมทางเพศในคดีข่มขืน โดยทำการศึกษากับผู้ต้องขังคดีข่มขืนใน ปี พ.ศ. 2534 จำนวน 346 คน จากเรือนจำ 3 แห่ง ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเกิดคดีทางเพศ คือ การเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศในทางที่ผิด โดยการอ่านหนังสือปลุกเร้าอารมณ์เพศและการพูดคุยกับเพื่อน รวมทั้งผู้หญิงที่ถูกข่มขืนมีการแต่งกายที่แสดงออกถึงลักษณะการกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ จากการแต่งกายใส่เสื้อผ้าที่เปิดเผยเห็นสัดส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหาที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ เช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การมีค่านิยมที่ไม่เหมาะสมในเรื่องเพศ การที่เด็กและเยาวชนเติบโตในสภาพแวดล้อมของสื่อชั่วร้ายทางเพศ ปัญหาการถูกล่อลวงไปมีพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศ การมีเพศสัมพันธ์ที่ขาดความรับผิดชอบซึ่ง มักนำไปสู่การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนา เป็นต้น จากผลการสำรวจ การเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV ในกลุ่มนักเรียนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปี 2544 (พิมลพรรณ อิศรภักดี. 2545 : 10) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ ปวช. 2 มีพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องเพศ เช่น คูวิตีโอ / ภาพยนตร์ปลุกเร้าอารมณ์สูงถึง ร้อยละ 69.5 และ 76.2 ในกลุ่มนักเรียนชาย ร้อยละ 34.7 และ 29.1 ในกลุ่มนักเรียนหญิงดูภาพปลุกเร้าอารมณ์

จากรายงานของกระทรวงสาธารณสุข พบว่า วัยรุ่นชายไทยมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ตั้งแต่อายุยังน้อย คือ อายุ 12 ปี และช่วงที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกมากที่สุด คือ ช่วงอายุ 14 - 17 ปี (กระทรวงสาธารณสุข. 2541 : 80) และจากรายงานของกรมควบคุมโรคติดต่อ (2543 : 41) พบผู้ป่วยภาวะโรคที่มารับบริการในสถานบริการของรัฐในปี พ.ศ. 2542 จำนวนทั้งสิ้น 16,398 ราย เป็นชาย 8,864 ราย และเป็นหญิง 7,534 ราย ปัจจัยเสี่ยงพบว่า มีผู้ป่วยจากการมีเพศสัมพันธ์สูงสุด ร้อยละ 83.7 รองลงมาเป็นยาเสพติดประเภทฉีดเข้าเส้น ร้อยละ 4.8 ติดเชื้อจากมารดา ร้อยละ 4.4 และรับเลือด ร้อยละ 0.03 สำหรับเพศสัมพันธ์ที่มีพฤติกรรมแบบชายรักร่วมเพศ พบว่า มีรายงานร้อยละ 0.7

อิทธิพลของสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือ วารสาร สื่อมวลชนอื่นๆ ที่เน้นความต้องการ และการตอบสนองทางอารมณ์มากกว่าการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นความรู้ทางวิชาการ ทำให้เกิดพฤติกรรมทางเพศที่เบี่ยงเบนไปจากวัฒนธรรมไทยที่ควรจะเป็น ประกอบกับสถานการณ์โรคเอดส์ที่กำลังแพร่ระบาด จึงทำให้รูปแบบการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงบริการมีแนวโน้มเปลี่ยนไปเป็นการมีเพศสัมพันธ์กับคู่อริ หรือเพื่อนหญิงของตัวเองมากขึ้นและในปัจจุบัน ความทันสมัยของเทคโนโลยีได้ก้าวไปอย่างรวดเร็ว แม้กระทั่งโทรศัพท์มือถือก็เป็นสื่อลามกได้ โดยถ่ายเป็นคลิป ลามกอนาจาร จากกล้องในโทรศัพท์มือถือ เป็นภาพเคลื่อนไหว ความยาวประมาณ 1-5 นาที ในภาพเป็นการถ่ายในห้องพัก มีนักศึกษา ผิวขาว รูปร่างดี กำลังเดินยั่วชวน แล้วค่อย ๆ ถอดชุดนักศึกษาออกจากร่าง จนเปลี่ยนเหลือแต่ชุดชั้นใน แต่ไม่ถ่ายให้เห็นหน้า บางเรื่องมีหญิงสาววัยรุ่น 3-4 คน ไม่สวมเสื้อผ้ามีแต่เนื้อตัวล่อนจ้อน เปลือยเปล่า กลายเป็นกระแสนิยมของคนที่มีมือถือรุ่นใหม่ ๆ (ศูนย์ข่าวภาคเหนือตอนล่าง. 2548 : 30)

นอกจากนี้กลุ่มเพื่อนยังเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ที่มีอิทธิพลต่อการชักนำวัยรุ่นไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อน มักจะกระทำตามความเห็นส่วนใหญ่ของกลุ่ม หากวัยรุ่นขาดทักษะการตัดสินใจและการปฏิเสธการชักจูงจากกลุ่มเพื่อนแล้ว ก็จะทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมทางเพศไปในทางที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น จากการศึกษาของวิชาญ รุ่งอุทัย (2533 : บทคัดย่อ) เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในเรื่องพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น พบว่า การคล้อยตามกลุ่มเพื่อน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในเรื่องพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ภาพยนตร์ เขต 1 ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น อายุตั้งแต่ 10 - 11 หรือ 12 ถึง 13 หรือ 14 ปี

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ที่มีเพศและเขตพื้นที่ตั้งของโรงเรียนแตกต่างกัน

3. เพื่อศึกษาแหล่งความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาที่นักเรียนระดับ ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ได้รับ

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 มีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
2. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ที่มีเพศและเขตพื้นที่ตั้งของโรงเรียนแตกต่างกันมีความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ นักเรียนระดับ ช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวนทั้งสิ้น 15,988 คน จาก 58 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนระดับ ช่วงชั้นที่ 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวนทั้งสิ้น 390 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ได้แก่

2.1.1 เพศ จำแนกเป็น เพศหญิง และเพศชาย

2.1.2. เขตพื้นที่ตั้งโรงเรียน จำแนกเป็น

- 1) โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์
- 2) โรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent variables) ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. **นักเรียน** หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2549
2. **เขตพื้นที่ตั้งโรงเรียน** หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ และโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์
3. **เพศ** หมายถึง เพศของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ เพศชาย และ เพศหญิง
4. **สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 1** หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่อยู่ในเขตบริการของอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอกมลาไสย อำเภอร่องคำ กิ่งอำเภอกอนจาน และกิ่งอำเภอสามชัย
5. **ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา** หมายถึง กระบวนการทางการศึกษา (Educational process) ที่จะทำให้นักคลเกิดความรู้ความเข้าใจในชีวิต อันเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมทั้งในปัจจุบันและอนาคต ประกอบด้วย
 - 5.1 **พัฒนาการทางเพศ (Sexual development)** หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ ตามวัย ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม
 - 5.2 **สุขอนามัยทางเพศ (Sexual health)** หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการดูแลสุขภาพทางเพศได้ตามวัย
 - 5.3 **สัมพันธภาพ (Relation)** หมายถึง การสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม
 - 5.4 **พฤติกรรมทางเพศ (Sexual behavior)** หมายถึง การแสดงออกถึงพฤติกรรมทางเพศ ที่เหมาะสมกับเพศ และวัย
 - 5.5 **ทักษะส่วนบุคคล (Personal skill)** หมายถึง ความสามารถในการจัดการสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ เช่น ทักษะการปฏิเสธ ทักษะการตัดสินใจ และแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ
 - 5.6 **สังคมและวัฒนธรรม (Society and culture)** หมายถึง ค่านิยมในเรื่องเพศที่เหมาะสม สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรมไทย และการปรับตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยเฉพาะจากสื่อที่ช่วยต่าง ๆ

5.7 บทบาททางเพศ (Gender role) หมายถึง การสร้างเอกลักษณ์ทางเพศที่เหมาะสม ความเสมอภาคทางเพศ และบทบาททางเพศที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคมอย่างสมดุล

6. แหล่งความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา หมายถึง

- 6.1 สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ เอกสารเผยแพร่ของรัฐ เอกสารเผยแพร่ของเอกชน หนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ หนังสือเรียน วารสาร นิตยสาร การ์ตูน
- 6.2 สื่ออื่นๆ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์/วีซีดี โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต
- 6.3 บุคคล ได้แก่ ครู แพทย์ พยาบาล อสม. บิดา มารดา เพื่อน แฟน พี่
- 6.4 สถานที่ ได้แก่ โรงเรียน โรงพยาบาล สถานิออนามัย สาธารณสุขจังหวัด-อำเภอ สถาบันเทวทูต อินเทอร์เน็ตคาเฟ่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนสอนความรู้และแหล่งความรู้เรื่องเพศศึกษาของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1
2. เพื่อเป็นแนวทางแก้ไข ปรับปรุงการสอนเรื่องเพศศึกษาในโรงเรียน และสื่อต่างๆ ภายนอกโรงเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีและถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจมากขึ้น และสามารถนำไปปฏิบัติตนให้เหมาะสมในการดำเนินชีวิต
3. เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ บิดา มารดา และผู้ปกครอง ได้ทราบและตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งความรู้เรื่องเพศศึกษาที่นักเรียนได้รับ